

Nr 173.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till förordning om ändring i vissa delar av förordningen den 6 november 1908 (nr 129) angående en särskild stämpelavgift vid köp och byte av fondpapper; given Stockholms slott den 24 februari 1933.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag, föreslå riksdagen att antaga härvid fogade förslag till förordning om ändring i vissa delar av förordningen den 6 november 1908 (nr 129) angående en särskild stämpelavgift vid köp och byte av fondpapper.

Under Hans Maj:ts
Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

Ernst Wigforss.

Förslag

till

förordning om ändring i vissa delar av förordningen den 6 november 1908 (nr 129) angående en särskild stämpelavgift vid köp och byte av fondpapper.

Härigenom förordnas, att 9, 13, 15 och 17 §§ förordningen den 6 november 1908 angående en särskild stämpelavgift vid köp och byte av fondpapper skola, 9, 13 och 15 §§ i nedan angivna delar, hava följande ändrade lydelse ävensom att i nämnda förordning skall efter 13 § införas en ny paragraf, betecknad 14 §, av den lydelse nedan sägs:

9 §.

Tillsyn över — — — bank- och fondinspektionen.

Bolag, förening eller enskild person, som, utan att vara fondkommissionär, ämnar driva rörelse med fondpapper, skall därom, innan rörelse av sådant slag börjas, göra anmälan till bank- och fondinspektionen.

13 §.

Har någon — — — fem kronor.

Den, som bryter mot de i 4 § 1 eller 5 mom., 5 § eller 7 § 1 eller 3 mom. meddelade ordningsföreskrifter, straffes, där ej i 12 § annan påföljd blivit för förseelsen utsatt, med böter, högst trehundra kronor.

14 §.

Försummas anmälan, som i 9 § andra stycket föreskrives, straffes den försumlige med dagsböter.

15 §.

De i 12, 13 och 14 §§ omförmälda förseelser åtalas av allmän åklagare vid allmän domstol.

Varder kontrahent — — — avseende ålegat.

17 §.

Av böter, som enligt denna förordning ådömas, tillfaller hälften åklagaren och hälften kronan. Finnes särskild angivare, tage han hälften av åklagarens andel. Ej må dock i något fall åklagares eller angivares andel utgå med högre belopp än 500 kronor.

Denna förordning träder i kraft den 1 juni 1933. Anmälan, som i 9 § andra stycket sägs, skall av fondhandlare, som, utan att vara fondkommissionär, redan vid ikraftträdandet av denna förordning driver rörelse med fondpapper, vid påföljd, som i 14 § anges, göras inom en månad efter nämnda tidpunkt.

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 24 februari 1933.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, statsråden UNDÉN, NOTHIN, SCHLYTER, WIGFORSS, VENNERSTRÖM, LEO, ENGBERG, EKMAN, SKÖLD.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Wigforss, anmäler bank- och fondinspektionens i skrivelse den 30 januari 1933 gjorda framställning om vidtagande av vissa ändringar i förordningen den 6 november 1908 (nr 129) angående en särskild stämpelavgift vid köp och byte av fondpapper i syfte att åstadkomma ökad effektivitet åt kontrollen å förordningens efterlevande såvitt angår sådana fondhandlare som icke äro fondkommissionärer, samt anför därvid:

I 10 § fondstämpelförordningen enligt dess ursprungliga lydelse var tillsynen över förordningens efterlevnad lagd i händerna på överståthållarämbetet och länsstyrelserna. Beträffande den yrkesmässigt bedrivna handeln med fondpapper utövades denna tillsyn genom särskilda av nämnda myndigheter utsedda tillsyningsmän. I syfte att bereda tillsyningsmyndigheterna kännedom om utövarna av dylik handel stadgades i 9 § i förordningen, att bolag, förening eller enskild person, som, i eller utan samband med annan rörelse eller näring, ämnade driva handel med fondpapper vare sig för egen räkning eller i kommission, skulle därom, innan handel av sådant slag börjades, göra särskild anmälan hos överståthållarämbetet eller vederbörande länsstyrelse.

Efter det genom lagen den 16 maj 1919 om fondkommissionsrörelse och fondbörsverksamhet tillsynen över fondkommissionärer överlämnats till bank- och fondinspektionen, avgav inspektionen av given anledning den 3 december 1920 förslag om en centralisering till inspektionen av tillsynen över fondstämpelförordningens efterlevnad. Detta förslag avsåg emellertid allenast kontroll över fondstämpelavgiftens utgörande i sådana fall, där fondaffärerna avslutats med fondkommissionär såsom mellanhand. Spörsmålet om kontroll över stämpelbeläggningen ifråga om affärer mellan enskilda utan dylik mellanhand skulle enligt den av inspektionen ifrågasatta anordningen icke bliva löst, men inspektionen framhöll, att det övervägande flertalet affärer i värdepapper gjordes via fondkommissionär och att allenast en mycket ringa del av i landet avslutade dylika affärer därför skulle komma utanför den skärpta kontrollen.

När inspektionens förslag den 25 februari 1921 föredrogs inför Kungl. Maj:t, tillstyrktes detsamma av chefen för finansdepartementet, som därvid underströk, att förslaget uteslutande avsåg tillsyn över att förordningen

bleve av fondkommissionär efterlevd. Det förslag till författning i ämnet, som departementschefen låtit utarbета och som med proposition nyssnämnda dag, nr 232, förelades riksdagen, blev av riksdagen godkänt och förordning i ämnet utfärdades den 7 juli 1921 (nr 396).

Nämnda förordning erhöi emellertid en avfattning, som angav en större räckvidd för den tillämnade tillsynen än inspektionens förslag avsåg. I en huvudbestämmelse i 9 § angavs till en början generellt, att tillsynen över efterlevnaden av de i fondstämpelförordningen givna föreskrifterna skulle tillkomma bank- och fondinspektionen. Skyldighet att inom tre månader efter utgången av varje kalenderkvartal till inspektionen för granskning insända blankettböcker med tillhörande exemplar av upprättade avräkningsnotor och viss påföljd för underlåtenhet att fullgöra denna skyldighet föreskrevs vidare i 10 och 11 §§ för fondhandlare, varmed i förordningens dåvarande lydelse förstods solidariskt bankbolag, bankaktiebolag och fondmäklare ävensom annan, som drev sådan rörelse med fondpapper, att han på grund därav vore pliktig att föra handelsböcker. Med fondhandlare avsågs sålunda icke blott sådan yrkesutövare, som enligt fondkommissionslagen vore fondkommissionär, utan även varje annan, som yrkesmässigt för egen räkning dreve handel med fondpapper. Den tidigare förekommande bestämmelsen om skyldighet för utövare av fondhandel att till överståthållarämbetet eller vederbörande länsstyrelse göra anmälan om sin yrkesutövning uteslöts emellertid ur författningen utan att ersättas av någon föreskrift om anmälningsskyldighet till inspektionen såsom den nya tillsynsmyndigheten. Samtidigt förklarades 14 §, innefattande straffbestämmelse för försummelse att fullgöra nämnda anmälningsskyldighet, skola upphöra att gälla.

Den förut angivna innebörden av tillsynsbestämmelserna har än tydligare framhävts genom en år 1925 vidtagen ändring i fondstämpelförordningen. I en av bankinspektören den 16 januari 1925 till chefen för finansdepartementet avgiven promemoria hade framhållits, att vissa i förordningen förekommande bestämmelser, vilka formellt gällde fondhandlare i allmänhet men vilka reellt varit avsedda att träffa allenast den som yrkesmässigt utövade kommissionsrörelse med fondpapper, efter tillkomsten av fondkommissionslagen, enligt vilken kommissionsrörelse med fondpapper var förbehållen fondkommissionär, kommit att avse även fondhandlare, vilken icke vore fondkommissionär. Därför föreslogs, att den särställning, som i förordningen givits fondhandlare, måtte förbehållas fondkommissionärer genom förändring av förordningens bestämmelser på sådant sätt, att på förekommande ställen »fondhandlare» utbyttes mot »fondkommissionär». Samtidigt framhölls i promemorian, att genom en dylik ändring bland annat kontrollföreskrifterna i 10 och 11 §§ icke skulle få tillämpning å annan fondhandlare än fondkommissionär. Därest det emellertid skulle anses önskvärt, att den fria fondhandeln fortfarande vore underställd berörda kontrollföreskrifter — något som emellertid syntes

vara av illusoriskt värde, enär tillsynsmyndigheten allenast i sällsynta undantagsfall kunde få kännedom om förekomsten av dylik fondhandel — syntes det förut angivna syftet kunna i övriga delar vinnas genom en närmare utformad bestämmelse, enligt vilken med fondhandlare skulle i förordningen förstås fondkommissionär, dock att vad i bland annat 10 och 11 §§ stadgades skulle gälla jämväl annan, som dreve rörelse genom köp och försäljning eller byte av fondpapper på sådant sätt, att han på grund därav vore pliktig föra handelsböcker. När promemorian den 20 februari 1925 föredrogs inför Kungl. Maj:t, anslöt sig chefen för finansdepartementet till huvudsyftemålet med promemorian men framhöll tillika, att det icke vore lämpligt, att det allmänna avhände sig den möjlighet till kontroll över den fria fondhandeln, såvitt avsåge efterlevnaden av fondstämpelförordningen, som föreskrifterna i bland annat 10 och 11 §§ i samma förordning kunde bereda. Departementschefen förordade därför en bestämmelse i huvudsaklig anslutning till vad i promemorian alternativt ifrågasatts. Ett förslag i enlighet härmed överlämnades med proposition, nr 98, till 1925 års riksdag och blev av riksdagen oförändrat godkänt, varefter den nya bestämmelsen genom förordning den 8 maj 1925 (nr 123), infördes i 3 § 1 mom. sista stycket i fondstämpelförordningen. Enligt denna bestämmelse, vilken alltjämt är oförändrat gällande, skall i fondstämpelförordningen med fondhandlare förstås den som enligt lagen om fondkommissionsrörelse och fondbörsverksamhet är att anse såsom fondkommissionär. Vid tillämpning av vad i bland annat 10 och 11 §§ stadgas skall dock under fondhandlare inbegripas jämväl den, som, utan att vara fondkommissionär, driver sådan rörelse med fondpapper, att han på grund därav är pliktig föra handelsböcker.

I sin nu ifrågavarande skrivelse har bank- och fondinspektionen, efter en redogörelse för de nu gällande bestämmelserna i ämnet och deras tillkomst, anfört följande:

»Av vad sålunda anförts framgår, att tillsynen över fondstämpelförordningens efterlevnad generellt tillkommer bank- och fondinspektionen. Skyldighet att till inspektionen insända avräkningsnotor för granskning åligger såväl fondkommissionär som en var annan vilken, utan att vara fondkommissionär, driver yrkesmässig handel med fondpapper. Någon motsvarande skyldighet för den som, utan att det sker yrkesmässigt, köper, säljer eller byter fondpapper, förefinnes däremot icke.

Hittills hava i huvudsak allenast fondkommissionärer insänt sina avräkningsnotor till inspektionen för vederbörlig granskning. Dessa stå jämlikt fondkommissionslagen under inspektionens tillsyn och inspektionen äger därigenom möjlighet att kontrollera, att de fullgöra sin skyldighet i detta hänseende. Från andra utövere av fondhandel har inspektionen däremot allenast i undantagsfall emottagit avräkningsnotor för granskning, och där så skett, har det uteslutande gällt yrkesutövere i Stockholm. För inspektionen ställer det sig givetvis svårt att beträffande dylika yrkesmässiga utövere av fondhandel kunna åstadkomma större effektivitet åt fondstämpelförordningens tillsynsbestämmelser, ty inspektionen saknar i allmänhet känne-

dom om, huruvida vederbörande näringsutövare bedriver yrkesmässig fondhandel, och i varje fall lärer inspektionen endast i sällsynta undantagsfall kunna bereda sig tillgång till nödigt material för att, på sätt i 11 § i förordningen stadgas, till rätten göra framställning om åläggande för yrkesutövaren att vid vite fullgöra sin skyldighet.

Inspektionen anser sig här böra framhålla, att i den mån de nu åsyftade fondhandlarna driva sin verksamhet med anlitande av fondkommissionär såsom mellanhand eller motpart, vederbörande fång i stämpelhänseende kommer under inspektionens tillsyn hos fondkommissionären. Det är därför här allenast fråga om fondhandel i den del densamma äger rum utan anlitande av fondkommissionär.

Då emellertid utan tvivel fondhandel av sistnämnda slag förekommer i viss omfattning, är det önskvärt, att åtgärder vidtagas för att skänka större effektivitet åt fondstämpelförordningens stadganden om tillsyn, så att tillsynen, på sätt avsetts, verkligen träffar alla yrkesutövare.

En utväg i detta hänseende synes vara att återinföra skyldighet för fondhandlare, som icke är fondkommissionär, att före påbörjandet av dylik handel göra anmälan därom till offentlig myndighet. Då tillsynen numera är helt koncentrerad till bank- och fondinspektionen, synes det vara lämpligt, att anmälan skedde till inspektionen. För fondhandlare, vilka vid utfärdandet av en föreskrift i nämnda hänseende redan bedriver sin rörelse, borde i en övergångsbestämmelse stadgas skyldighet att inom viss tid, förslagsvis en månad efter nämnda tidpunkt, verkställa liknande anmälan. I likhet med vad som var fallet i fondstämpelförordningen i dess ursprungliga lydelse synes försummelse att fullgöra föreskriven anmälan böra beläggas med straff. Straffbestämmelsen synes kunna införas såsom 14 §, vilken paragraf i förordningens ursprungliga lydelse, såsom förut nämnts, enligt förklaring i förordningen den 7 juli 1921 upphört att gälla.

Den ifrågasatta anordningen synes lämpligen böra träda i tillämpning den 1 juni 1933, varigenom avräkningsnotor upprättade under innevarande års andra kvartal skulle komma under inspektionens granskning.»

Departements-
chefen.

Den centralisering till bank- och fondinspektionen av kontrollen över fondstämpelförordningens efterlevnad, som vidtogs år 1921, har visat sig vara ändamålsenlig, såvitt angår sådana fall av köp och byte av fondpapper, där fondkommissionär varit mellanhand eller part. Såsom inspektionens framställning givit vid handen, hava däremot allenast i undantagsfall sådana stämpelpfiktiga fång, där andra fondhandlare på grund av gällande bestämmelser varit skyldiga att upprätta avräkningsnotor, kommit under inspektionens granskning. I den mån möjlighet förefinnes att i detta hänseende stärka effektiviteten av kontrollen, bör denna utnyttjas. Det förslag, som inspektionen därutinnan framfört och som avser skyldighet för fondhandlare, som icke är fondkommissionär, att till inspektionen ingiva anmälan om sin fondhandelsverksamhet, synes mig vara beaktansvärt, och bestämmelser av sådan innebörd torde böra utfärdas.

Beträffande ansvaret för [underlåtenhet att fullgöra anmälningsplikten inskränker jag mig för närvarande till att föreslå en straffbestämmelse i huvudsaklig överensstämmelse med den år 1921 upphävd. Jag anhåller emellertid att i detta sammanhang få nämna, att inom finansdepartementet

för närvarande är under övervägande fråga om en allmän revision av ansvarsbestämmelserna för brott mot deklarationsplikt i syfte, bland annat, att ernå ett mera enhetligt bedömande av hithörande fall och att förläna straffhotet större effektivitet.

Slutligen begagnar jag tillfället föreslå dels att maximum i bötesatsen i förordningens 13 § andra stycket, i vilket lagrum avses överträdelse av vissa ordningsföreskrifter, till vinnande av överensstämmelse med det numera tillämpade systemet vid stadgande av straff för dylika förseelser sänkes från nuvarande 500 kronor till ett belopp av 300 kronor, dels ock att genom tillägg till 17 § åklagares och angivares andel i böterna, i anslutning till lagen den 10 februari 1933 om ändrade bestämmelser i vissa fall rörande fördelning av böter m. m., begränsas till högst 500 kronor.

De erforderliga ändringarna i fondstämpelförordningen böra på sätt inspektionen föreslagit träda i tillämpning den 1 juni 1933. För fondhandlare, som nämnda dag bedriver rörelse, bör, såsom inspektionen jämväl ifrågasatt, genom en övergångsbestämmelse stadgas skyldighet att inom en månad därefter göra vederbörlig anmälan till inspektionen. Då enligt föreskrift i 10 § i förordningen fondhandlare är skyldig att inom tre månader efter utgången av varje kalenderkvartal till inspektionen insända avräkningsnotor, som använts under det kvartal, varom fråga är, skulle genom den sålunda angivna tiden för de nya bestämmelsernas ikraftträdande avräkningsnotor, som upprättats under innevarande års andra kvartal, komma under inspektionens granskning.

Föredragande departementschefen uppläser härefter upprättat förslag till *förordning om ändring i vissa delar av förordningen den 6 november 1908 (nr 129) angående en särskild stämpelavgift vid köp och byte av fondpapper* samt hemställer, att Kungl. Maj:t måtte genom proposition föreslå riksdagen att antaga nämnda förslag.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan förordnar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten, att proposition av den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar, skall avlåtas till riksdagen.

Ur protokollet:

Elis Lindahl.